

Sygn. akt V KO 59/20

POSTANOWIENIE

Dnia 9 września 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Igor Zgoliński

w sprawie **A N., A. K. , J. K. , M. P. Z. W., J. Z., J. N.,**
oskarżonych z art. 62 § 2 k.k.s. w zw. z art. 18 § 3 k.k. i art. 20 § 2 k.k.s. w zw. z
art. 56 § 2 k.k.s. i art. 6 § 2 k.k.s. w zw. z art. 7 § 1 k.k.s. i art. 9 § 1 k.k.s. w zw. z
art. 38 § 2 pkt 1 k.k.s., a w nadto w odniesieniu do A. N. w zw. z art. 31 § 2 k.k.s.
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu
w dniu 9 września 2020 r.
inicjatywy przekazania sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu,
wyrażonej w postanowieniu Sądu Rejonowego w K.
z dnia 22 maja 2020 r., sygn. akt II K (...),
na podstawie art. 37 k.p.k.

postanowił:

odmówić przekazania sprawy innemu sądowi równorzędnemu.

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w K. wystąpił z inicjatywą przekazania sprawy w trybie art. 37 k.p.k. innemu sądowi równorzędnemu z uwagi na dobro wymiaru sprawiedliwości. Przedstawiając argumentację mającą przemawiać za takim rozstrzygnięciem wskazał na wątpliwości co do prawidłowości losowego przydziału sprawy zarządzanego przez Prezesa Sądu Rejonowego w K. po tym, jak wszyscy sędziowie orzekający w II Wydziale Karnym tego Sądu zostali na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. wyłączeni od orzekania. Sąd występujący wyraził zastrzeżenia w zakresie imiennego wskazania do losowego przydziału jedynie orzekających w innych wydziałach asesorów sądowych. Te okoliczności, w powiązaniu z podaniem

w wątpliwość przez Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 6 listopada 2019 r., sygn. IV KS 22/19 uprawnienia asesora sądowego do „orzekania w sprawach karnych” powodują, że prawidłowość orzekania w niniejszej sprawie może budzić zastrzeżenia opinii publicznej i stwarzać pole do spekulacji, że inne pozamerytoryczne względy zadecydowały o treści orzeczenia w przedmiocie odpowiedzialności karnej skarbowej oskarżonych. Wywodząc z tego, że dobro wymiaru sprawiedliwości wymaga, by sprawa została przekazana innemu sądowi równorzędnemu, sąd właściwy miejscowo wskazał na orzeczenia Sądu Najwyższego, w których w zbliżonych stanach faktycznych wnioski były uwzględniane (sygn. V KO 52/19 i III KO 131/18).

Powyższy postulat nie zasługiwał na uwzględnienie. Sąd Najwyższy stoi na stanowisku, że przekazanie sprawy innemu sądowi równorzędnemu na podstawie art. 37 k.p.k., następować powinno wyjątkowo (zob. np. postanowienie SN z dnia 19 września 2019 r., II KO 79/19, OSNKW 2019, nr 10, poz. 64). Przepis ten wprowadza bowiem odstępstwo od konstytucyjnej gwarancji rozpoznania sprawy przez właściwy sąd (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP) i powinien podlegać restryktywnej wykładni. Określony w nim warunek przekazania sprawy czyli „dobro wymiaru sprawiedliwości” to przesłanka mająca charakter ocenny. Wykładnię tej przesłanki ukształtowało orzecznictwo Sądu Najwyższego, z którego wynika, że uzasadnione jest odstępstwo od ogólnych reguł określania właściwości miejscowej sądu między innymi w sytuacjach, które mogą w sposób oczywisty wywierać wpływ na swobodę orzekania lub stwarzać przekonanie o braku warunków do rozpoznania sprawy przez sąd właściwy miejscowo w sposób obiektywny (zob. np. postanowienia SN: z dnia 16 maja 2018 r., V KO 31/18, LEX nr 2490340; z dnia 18 lipca 2019 r., IV KO 81/19, LEX nr 2714112; z dnia 30 lipca 2019 r., V KO 71/19, LEX nr 2744156; z dnia 3 stycznia 2020 r., IV KO 159/19, LEX nr 2760444). Obawa o brak zdolności sądu właściwego miejscowo do obiektywnego osądu sprawy lub swobody orzekania przez sędziów tego sądu musi wynikać jednak z konkretnych, obiektywnych i uzasadnionych realiów, a jedynym sposobem wykluczenia tej obawy dla dbałości o wizerunek wymiaru sprawiedliwości, jest zmiana właściwości sądu.

Taka sytuacja w niniejszej sprawie nie wystąpiła. U podłoża mającego wystąpić zagrożenia co do zdolności obiektywnego procedowania Sądu właściwego

miejscowo znalazły się bowiem czynniki techniczne w postaci procedury losowego przydziału sprawy do referatu sędziego sprawozdawcy. Przydział spraw, realizowany według reguł ustanowionych w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2019 r. Regulamin urzędowania sądów powszechnych (Dz. U. 2019, poz. 114) ma służyć realizacji równego i sprawiedliwego obciążenia pracą kadry orzeczniczej sądów, a także zagwarantowania bezstronności stronom postępowania poprzez wyeliminowanie ingerencji czynnika ludzkiego. Powstanie na tym polu zastrzeżeń omówionych szczegółowo w wystąpieniu, przy odwołaniu się do treści judykatów Sądu Najwyższego wydanych w sprawach V KO 52/19 i III KO 131/18, nie może automatycznie zostać przyjęte za asumpt do sięgnięcia po ekstraordynaryjny tryb określony art. 37 k.p.k. Na gruncie niniejszej sprawy nie zachodzą podstawy do jednoznacznego stwierdzenia, iż wymienione uchybienia rzeczywiście wystąpiły (należy tu bowiem mieć na uwadze przepisy działu III, rozdziału 1, Oddziału 1 powyższego rozporządzenia, przewidujące cały katalog włączeń i odstępstw, w tym również zawarte w § 47 k.p.k., który stanowi, że jeżeli zachodzi potrzeba wyznaczenia do udziału w losowaniu sędziego orzekającego w innym wydziale, prezes sądu określa wydział lub inną zasadę ustalenia sędziów biorących udział w losowaniu). Z akt sprawy nie wynika, by którykolwiek z tych przepisów został naruszony, ani by wylosowany sędzia sprawozdawca podejmował kroki administracyjne w celu wyjaśnienia powziętych wątpliwości (nie zwracał się do Prezesa Sądu Rejonowego w K. o wyjaśnienie reguł i umocowania w stosownych przepisach prawa dokonanego typowania sędziów do losowania). Zatem sformułowane w postanowieniu uwagi uznać należało za niewystarczającą podstawę do twierdzenia, że reguły określone powyższym aktem prawnym zostały rzeczywiście naruszone, co miałoby rodzić nie jakiegokolwiek, lecz uzasadnione obawy stron lub w szerszym odbiorze społecznym w zakresie zdolności do obiektywnego procedowania przez Sąd właściwy miejscowo. Wyrażone wątpliwości nie mogą skutkować wdrożeniem trybu określonego w art. 37 k.p.k., prowadziłoby to bowiem w konsekwencji do stworzenia nieracjonalnego, dysfunkcyjnego, a przede wszystkim pozostającego w konflikcie ze wspomnianą na wstępie normą konstytucyjną sposobu ich rozwiewania poprzez zmianę właściwości miejscowej

sądu. Tym bardziej, wobec brzmienia art. 2 § 1a i art. 106i § 8 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. 2020, poz. 365 t.j.) podstawy takiej nie stanowią wyrażone w jednym z orzeczeń Sądu Najwyższego (IV KS 22/19) wątpliwości co do normatywnej zawartości przepisu art. 30 § 1 k.p.k. w aspekcie instytucji asesora sądowego, które finalnie nie znalazły odzwierciedlenia w treści uchwały (I KZP 14/19).

Przypomnieć w tym miejscu należy, że instytucja przewidziana w art. 37 k.p.k. nie służy potrzebom rozwiązywania problemów natury organizacyjno – technicznej. Dobro wymiaru sprawiedliwości przemawia za tym, aby w każdej sprawie zachowany został standard konstytucyjny rozpoznania jej przez sąd właściwy według procedury, w której się ona toczy. Odstępstwo od tej zasady jest dopuszczalne w wyjątkowych sytuacjach, gdy wykazano, że konkretna sprawa, właśnie ze względu na dobro wymiaru sprawiedliwości, powinna być rozpoznana w sądzie innym niż miejscowo właściwy. Warunek ten w niniejszej sprawie nie został spełniony, wobec czego brak było podstaw do przekazania sprawy zgodnie z postulatem.